

PROGRAMOMRÅDET SPRÅK, SAMFUNNSFAG OG ØKONOMI

Fag	Vg1	Vg2	Vg3
ENGELSK	Fellesfag	Internasjonal engelsk	+Samfunnsfaglig engelsk
		Internasjonal engelsk	+Engelskspråklig litteratur og kultur
FREMMEDESPRÅK 2	(Fellesfag)	(Fellesfag nivå II eller programfag nivå II)	+Nivå III
FREMMEDESPRÅK 3	Nivå I	+Nivå II	+Nivå III
FREMMEDESPRÅK 3		Nivå I	+Nivå II
FREMMEDESPRÅK 3			Nivå 1
ENTREPRENØRSKAP OG BEDRIFTSUTVIKLING	0	Entreprenørskap og bedriftsutvikling 1	Entreprenørskap og bedriftsutvikling 2
HISTORIE OG FILOSOFI	0	Historie og filosofi 1	+Historie og filosofi 2
POLITIKK, INDIVID OG SAMFUNN	0	Sosiologi og sosialantropologi	Politikk og menneskerettigheter
PSYKOLOGI	0	Psykologi 1	Psykologi 2
RETTSLÆRE	0	Rettslære 1	Rettslære 2
SAMFUNNSØKONOMI	0	Samfunnsøkonomi 1	+Samfunnsøkonomi 2
NÆRINGS- OG ØKONOMI	0	Økonomisstyring	

PROGRAMOMRÅDE FOR SPRÅK, SAMFUNNSFAG OG ØKONOMI

Fremmedspråk er både et dannelsesfag og et humanistisk fag. Fremmedspråk handler først og fremst om språk og kultur, men også om kommunikative ferdigheter og innsikt i språklæring. Programfagene innen språk skal gi muligheter for opplevelser, glede og personlig utvikling.

I alle språkfag gis det to standpunkt karakterer på hvert trinn, én i skriftlig og én i muntlig.

ENGELSK

INTERNASJONAL ENGELSK

Kurset viderefører den muntlige og skriftlige kompetansen fra Vg1, med vekt på temaer som utdanning/arbeid i utlandet, internasjonale utfordringer, litteratur, film, kultur og media fra hele den engelskspråklige verden, samt et større fordypningsarbeid.

INTERNASJONAL ENGELSK kan ha skriftlig og/eller muntlig eksamen.

DU KLARER DEG IKKE UTEN GOD ENGELSK!

Etter 1. klasse og et år med internasjonal engelsk i 2. klasse, kan du fordype deg videre, for å stå bedre rustet til et bredt spekter av studier, der mange lærebøker er på engelsk (ikke minst i realfag).

Etter studiene vil man trenge engelsk i arbeidslivet i mange yrker. Du står sterkere og blir en mer attraktiv jobbsøker dersom du behersker engelsk flytende. Mange yrker krever gode kunnskaper om samfunn og kultur i engelskspråklige land. Engelsk er arbeidsspråket blant annet i internasjonale organisasjoner, næringslivet, forskermiljø og i kulturlivet.

I 3. klasse kan du velge mellom to kurs, som begge bygger på **INTERNASJONAL ENGELSK**:

SAMFUNNSFAGLIG ENGELSK ('samlit'):

Kurset omfatter:

- Britisk og amerikansk historie og politikk
- Internasjonale, sosiale og økonomiske forhold /konflikter og aktuelle temaer
- Litteratur/film fra det 20. og 21. århundret

Ett større fordypningsemne innen ovenstående tre felt.

SAMFUNNSFAGLIG ENGELSK kan ha skriftlig og/eller muntlig eksamen.

ENGELSKSPRÅKLIG LITTERATUR OG KULTUR ('litsam'):

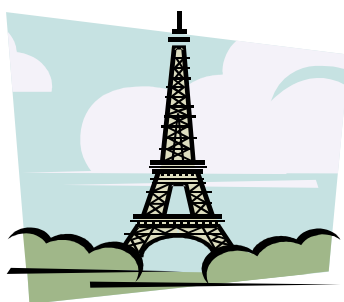
Kurset omfatter:

- Litteratur fra renessansen til i dag, dessuten film og kunst
- Storbritannias og USAs kulturelle rolle i verden i dag
- Aktuelle spørsmål fra det internasjonale nyhetsbildet

Ett større fordypningsemne innen litteratur og kultur.

ENGELSKSPRÅKLIG LITTERATUR OG KULTUR kan ha skriftlig og/eller muntlig eksamen

Kontaktlærer: Internasjonal engelsk: Nils Kobberstad, Samfunnsfaglig engelsk: Theresa Sørhus, Engelskspråklig litteratur og Kultur: June Olsen

FREMMEDESPRÅK 2 OG FREMMEDESPRÅK 3

På Foss tilbys følgende fire fremmedspråk i tillegg til ENGELSK: **TYSK, FRANSK, SPANSK og ITALIENSK**

Elevene kan velge et 3. fremmedspråk allerede fra 1. klasse, men det er også mulig å begynne med et nytt fremmedspråk i Vg2. Under overskriften «Undervisning i fremmedspråk» finnes en tabell over hvilke muligheter som finnes. Alle fremmedspråkene har felles mål for de ulike nivåene, og under følger en presisering av hvilke mål som skal nås.

NIVÅ I:

Elevene skal kunne:

- Forstå enkel dagligtale
- Gjøre seg forstått muntlig
- Lese og forstå enkle tekster
- Bruke språket skriftlig i enkle tekster
- Forstå og bruke tall i praktiske situasjoner
- Bruke digitale verktøy
- Ha noe kjennskap til dagligliv, kultur og geografi i det aktuelle språkområdet
- Reflektere over egen språklæringsprosess

Faget kan avsluttes etter ett år. Det gis to standpunkt karakterer, én i skriftlig og én i muntlig.

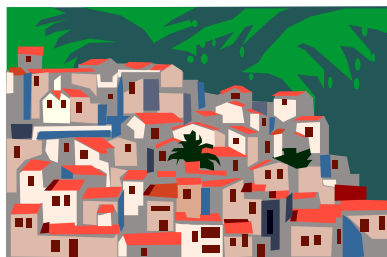
Eksamen kan være skriftlig og/eller muntlig

NIVÅ II:

Dette kurset bygger på nivå I, og de som har bestått nivå I, kan følge dette faget. Elevene vil få videreutvikle sine kommunikative ferdigheter, muntlig og skriftlig, ved å tilegne seg et variert ordforråd og flere språkstrukturer. De vil høyne sitt refleksjonsnivå, få mer kunnskap og kulturforståelse innen språkområdet. Faget kan avsluttes etter nivå II. Det gis to standpunkt karakterer, én i skriftlig og én i muntlig.

Eksamen kan være skriftlig og/eller muntlig.

NIVÅ III:

Dette er et fordypningskurs som bygger på nivå II, og elever som har bestått nivå II, kan gå videre med dette kurset. Dette kurset er beregnet på både elever som fortsetter med fremmedspråket sitt fra ungdomsskolen og de som har valgt et 3. fremmedspråk i Vg1 og Vg2. Elevene vil få videreutvikle sine kunnskaper og ferdigheter, sin språkforståelse og refleksjon. Etter fullført kurs vil elevene få et godt grunnlag til å klare seg språklig i det aktuelle språkområdet, og de vil være godt forberedt til å fortsette sine språkstudier. Vi tilbyr ikke Nivå III i italiensk skoleåret 2017/2018

Det gis to standpunkt karakterer, én i skriftlig og én i muntlig.

Eksamen kan være skriftlig og/eller muntlig

Kontaktlærer i tysk: Anne-Katrine Bratfos

Kontaktlærer i fransk: Siri Dalene

Kontaktlærer i spansk: Maria Mas Fons

Kontaktlærer i italiensk: Tine Sunde

ENTREPRENØRSKAP OG BEDRIFTSUTVIKLING

Synes du det virker spennende å starte og drive sin egen bedrift?

I dette praktiske faget vil du få prøve å arbeide i din egen bedrift allerede som skoleelev! Dette faget passer for alle som senere skal ha en jobb, enten som ansatt eller som gründer av eget firma. Vi skal starte opp og drive flere ungdomsbedrifter. Du vil få både praktisk og teoretisk kunnskap om bl.a.:

- Oppstart av bedrift
- Registrering av bedrift
- Forretningsplan
- Budsjett og regnskap
- Markedsføring
- Ledelse og personalpolitikk
- Videreutvikling av bedrift
- Innovasjon
- Internasjonalisering

Vi har pensumbok i faget, men dette er først og fremst et praktisk fag der vi skal prøve ut pensum i praksis. Vi driver forretningsvirksomhet og du vil kunne tjene dine egne penger i bedriften. Dette skoleåret er det 14 forskjellige ungdomsbedrifter på Foss, basert på elevenes egne forretningsideer og interesser.

Les mer om oss på www.entreprenørskapsbloggen.no

Du bør ha hatt Entreprenørskap 1, for å velge Entreprenørskap 2. Men det er også mulig å velge bare det ene kurset og ta Entreprenørskap 1 i enten 2. klasse eller 3. klasse.

- Entreprenørskap 1: entreprenørskap – etablering – drift.
- Entreprenørskap 2: bedriftsutvikling – innovasjon – internasjonalisering.

Internasjonalt samarbeid

Vi har tidligere fått 2-årig støtte fra EU-programmet Comenius, og 2-årig støtte fra EU-programmet Erasmus+. Elevgrupper med entreprenørskapselever fra Foss vært på turer til Sofia (Bulgaria), Stuttgart (Tyskland), Zürich (Sveits), Ilula (Tanzania), Gent (Belgia), Riga (Latvia), samt Uppsala + Strömstad (Sverige). Les mer om vårt internasjonale arbeid på www.l2db.eu

Ungt entreprenørskap

Vi samarbeider tett med Ungt entreprenørskap Norge, avdeling Oslo (www.ue.no) som gir oss mye hjelp og tilbyr en rekke relevante kurs i for eksempel kreativitet, nettverksbygging, regnskap, ledelse og markedsføring. Vi samarbeider også med næringslivet, bl.a. gjennom skolens partnerskapsbedrifter og bedriftenes mentorer fra næringslivet. Ungt Entreprenørskap arrangerer også konkurranser og Norgesmesterskap der ungdomsbedriftene kjemper mot hverandre i ulike disipliner.

Årets entreprenørskapsskole

Det kan også nevnes at Foss vant prisen «Årets entreprenørskapsskole 2014». Foss er også den mestvinnende skolen i Oslo på Fylkesmessen de siste årene.

Fra ungdomsbedrift til eget aksjeselskap etter Foss

Flere av ungdomsbedriftene har fortsatt som aksjeselskap etter endt skolegang på Foss og flere av våre tidligere elever er nå gründere eller jobber i gründerbedrifter enten ved siden av videre studier, annet arbeid eller på heltid. Blant disse finnes f.eks. bedriften *DryPal* som etter endt skolegang på Foss vant Inven2start-prisen og *Generasjonsmøtet M*, som i år ble kåret av Ferd til Årets Sosiale Entreprenør

Eksamen:

ENTREPRENØRSKAP OG BEDRIFTSUTVIKLING 1 kan ha lokalgitt muntlig-praktisk eksamen

ENTREPRENØRSKAP OG BEDRIFTSUTVIKLING 2 kan ha sentralgitt skriftlig eller lokalgitt muntlig-praktisk eksamen.

Kontaktlærer: Eline Hjelle

HISTORIE OG FILOSOFI

HISTORIE OG FILOSOFI 1

Hvorfor skal du velge dette programfaget?

- Fordi du er interessert i både hvordan folks måte å tenke på former livene våre, og/eller hvordan samfunnet former tankemåten vår.
- Fordi det er bedre å være bevisst enn å følge med strømmen uten å skjønne sammenhengene.
- Fordi du som forstår hvilke tanke- eller verdisystem du har å velge mellom kan bedre forme din egen filosofi og ditt eget liv, og derigjennom påvirke samfunnet rundt deg.

- Eller rett og slett fordi du er mer interessert i å stille spørsmål enn å pugge svar.

Historie- og filosofifaget går gjennom de historiske epokene for bedre å forstå og vurdere hvorfor det ble som det ble: Hvilke ideer som formet hvilke epoker, og hvilken historisk utvikling som lå bak forskjellige idealer og motsetninger.

Vi vil binde sammen kunnskaper om historie og filosofi med en opptrening av ferdigheter i kritisk historisk tenkning og filosofisk refleksjon. Filosofi skal få lov til å stå på egne ben underveis, uten å bli slukt opp av "vanlig" historie. Kanskje idéhistorie eller historiefilosofi er en like god overskrift over dette faget som vil utvikle din evne til både filosofisk samtale og historiebevissthet. Derigjennom danner du et grunnlag for økt allmenndannelse og selvinnikt.

Temaområdene for HISTORIE OG FILOSOFI 1 går fra de eldste tider og fram til 1800-tallet:

- Oldtid og myter
- Antikken og samtalen
- Middelalder og kildebruk
- Renessanse og forklaring
- Opplysningstid og perspektiver
- Nyere tid og kritisk tenkning

HISTORIE OG FILOSOFI 1 kan ha muntlig eksamen.

HISTORIE OG FILOSOFI 2 bygger på HISTORIE OG FILOSOFI 1

HISTORIE OG FILOSOFI 2 – Vg3

Hvorfor skal du velge å fortsette med dette programfaget?

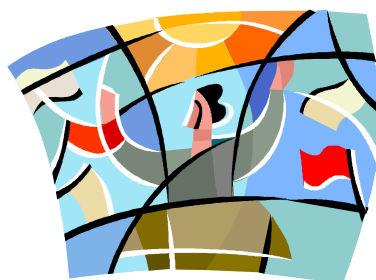
- Fordi du fremdeles er interessert i å stille spørsmål til historien, ikke *bare* lære historie som et fag med ferdig fasit.
- Fordi du fremdeles er interessert i både hvordan folks måte å tenke på former livene våre, og/eller hvordan samfunnet former tankemåten vår.
- Fordi det fremdeles er bedre å være bevisst enn å følge med strømmen uten å skjønne sammenhengene.
- Fordi du som forstår hvilke tanke- eller verdisystem du har å velge mellom fremdeles bedre kan forme din egen filosofi og ditt eget liv, og derigjennom påvirke samfunnet rundt deg.

HISTORIE OG FILOSOFI 2 går gjennom følgende historiske tema fra og med 1800-tallet:

- Mennesket i moderne tid; med fokus på tradisjon, det moderne og det postmoderne
- Kunnskap og sannhetssøken; med fokus på sannhet og vitenskap
- Eksistens og mening; med fokus på identitet, menneskesyn og eksistensielle spørsmål
- Fellesskap, produksjon og forbruk; med fokus på økonomi, teknologi og miljø
- Politiske ideer og ideologier
- Historieforståelse, historiebevissthet og historiebruk

HISTORIE OG FILOSOFI 2 kan ha skriftlig eller muntlig eksamen.

Kontaktlærer: Thor Steinar Grødal

POLITIKK, INDIVID OG SAMFUNN

Foss tilbyr to programfag innenfor dette området: SOSIOLOGI OG SOSIALANTROPOLOGI og POLITIKK OG MENNESKERETTIGHETER.

Fagene SOSIOLOGI OG SOSIALANTROPOLOGI og POLITIKK OG MENNESKERETTIGHETER kan velges uavhengig av hverandre, men de henger naturlig sammen og gir over to år fordypning innenfor programområdet Språk, samfunnsfag og økonomi.

Disse fagene hjelper deg til å forstå hvordan ulike samfunn fungerer på forskjellige områder. Fokus er rettet mot samspillet mellom individ og samfunn, og viktige mål er å bidra til å utvikle toleranse, kritisk sans, reflekterte holdninger, evnen til å treffe bevisste valg og stimulere til aktiv innsats i samfunnet.

SOSIOLOGI OG SOSIALANTROPOLOGI

Faget består av fem hovedområder: Samfunnsvitenskapelige tenkemåter, kulturforståelse, sosialisering, produksjon og arbeid og fordeling av goder. Opplæringen i dette faget skal gi forståelse for hvorfor vi handler som vi gjør, hvordan vårt eget og andre samfunn er bygd opp og hvordan sentrale oppgaver blir løst i ulike samfunn.

Kontaktlærer: Siri Dalene

SOSIOLOGI OG SOSIALANTROPOLOGI kan ha muntlig eksamen.

POLITIKK OG MENNESKERETTIGHETER

Faget består av seks hovedområder: Politiske prosesser og institusjoner, demokrati og medborgerskap, internasjonale politiske systemer og aktører, internasjonale samarbeidsforhold og konflikter, menneskerettighetenes verdigrunnlag og menneskerettighetene i politisk praksis. Faget tar for seg både norsk og internasjonal politikk, og i undervisningen legges det stor vekt på aktuelle politiske saker og spørsmål.

POLITIKK OG MENNESKERETTIGHETER kan ha skriftlig eller muntlig eksamen.

Kontaktlærer: Sindre Hovdenak

PSYKOLOGI

Programfaget psykologi er et allmenndannende fag, og psykologisk grunnforståelse er sentralt i de fleste samfunnsmessige og mellommenneskelige sammenhenger. Faget gir en innføring i sentrale psykologiske emner, og man blir orientert om viktige psykologiske forsknings- og anvendelsesområder og trekk ved psykologiens historie.

PSYKOLOGI 1

Faget består av 5 hovedområder. **1) *Psykologiens historie og utvikling*** – hvordan menneskekunnskap og vitenskapelig basert psykologi er blitt et eget og omfattende fagområde. **2) *Utviklingspsykologi*** – menneskets utvikling fra unnfangelse til død, hvordan individuelle forskjeller oppstår, betydning av arv og miljø, anvendelse av psykologisk kunnskap. **3) *Mennesket og læring*** – hvordan ulike psykologiske faktorer fremmer eller hemmer læring, læringsteorier. **4) *Psykologiens biologiske grunnlag*** – hvordan biologiske forhold påvirker menneskets opplevelse av seg selv og omgivelsene, hvordan nerve- og hormonsystemet er relatert til behov, bevissthet og atferd. **5) *Mennesket og helse*** – forholdet mellom psykisk helse og samfunn.

PSYKOLOGI 1 kan ha muntlig eksamen.

PSYKOLOGI 2

PSYKOLOGI 2 består av fire hovedområder: **1) *Psykologien i dag*** - ulike retninger i psykologifaget, psykologiens bruksområder i samfunnet. **2) *Sosialpsykologi*** – individ og samfunn, gruppepsykologi, sosial kompetanse, ledelse og makt. **3) *Kommunikasjon*** – kommunikasjonsmåter og samhandling, kommunikasjon knyttet til massemedia og digital kommunikasjon. **4) *Helsepsykologi*** – om psykiske vansker og lidelser i et individuelt og samfunnsmessig perspektiv, forebygging og behandling.

PSYKOLOGI 2 kan ha muntlig eller skriftlig eksamen.

PSYKOLOGI 1 og PSYKOLOGI 2 kan velges uavhengig av hverandre, men de henger naturlig sammen og gir over to år fordypning innenfor programområdet Språk, samfunnsfag og økonomi.

Kontaktlærer: Monica Kjelsberg

Kontaktlærer Christine Forland

RETTSLÆRE

Rettslærefaget gir en introduksjon til norsk lov og rett. Faget går ut på å tilegne seg kunnskap om juridisk metode og diverse juridiske emner. Man skal også løse praktiske og teoretiske oppgaver, både muntlig og skriftlig.

Det er lagt vekt på at faget skal være nyttig både for elever som har tenkt å arbeide med jus yrkesmessig, og elever som ikke har slike planer. Temaene er derfor valgt med tanke på å være generelle og nyttige nesten uansett hva eleven senere ønsker å arbeide med.

Rettslære 1

Rettslære 1 er et muntlig fag. Temaene er metode, familierett, arverett, arbeidsrett og likestilling, strafferett og rettergangsordningen.

RETTSLÆRE 1 kan ha muntlig eksamen.

Rettslære 2

Rettslære 2 er et skriftlig fag med større krav til skriftlig nivå enn rettslære 1.. Temaene i rettslære 2 er metode, erstatningsrett, menneskerettigheter, avtalerett, kjøps- og forbrukerrett og forvaltningsrett.

RETTSLÆRE 2 kan ha muntlig eller skriftlig eksamen.

Kontaktlærer Ola Buxrud

SAMFUNNSØKONOMI

- Lurer du på hva i all verden det er som skjer når verdens børser stuper det ene året, og året etter er på vei opp mot høyder verden ikke har sett før?
- Lurer du på om et land virkelig kan gå konkurs? Og hva som skjer da?
- Lurer du på hvorfor noen økonomer er skeptiske til å bruke mer av oljepengene i dag, når eldreomsorg, psykisk helsevern og skole roper etter mer penger?
- Lurer du på om det blir arbeidsløshet og rådyre lån når du er ferdig med skolen?
- Lurer du på hva statsbudsjettet har med deg å gjøre?
- Vil du gjerne lære å «gjennomskue» politikerne og kunne bruke økonomiske argumenter når du diskuterer?

Da bør du velge faget samfunnsøkonomi. I dette faget lærer du om økonomiske virksomheten i samfunnet vårt og hvordan den er et grunnlag for de beslutningene som politikerne tar. Økonomi handler om å utnytte ressurser for å oppnå best mulig resultater. I samfunnsøkonomi

lærer elevene å se sammenhengen mellom økonomi og politikk, og de får et bedre grunnlag for å delta i samfunnsdebatten. Faget krever ikke spesielle matematikkunnskaper, men er nyttig for videre studier i samfunnsfag og økonomi.

Kurset i Samfunnsøkonomi 1 består av seks hovedemner: markedsteori, nasjonalregnskap og økonomisk vekst, arbeidsmarked og arbeidsledighet, prisvekst og pengepolitikk, inntektsfordeling og miljøproblemer og internasjonal økonomi. Du skal lære en del teori for å forstå økonomien, men vi bruker mye tid på aktuelle hendelser der du må bruke teoriene i praksis.

SAMFUNNSØKONOMI 1 kan ha muntlig eksamen.

Kurset i Vg3, Samfunnsøkonomi 2 bygger på kurset i Vg2. Det består av fem hovedemner: markedsteori, økonomisk vekst, arbeidsledighet og økonomisk politikk, inntektsfordeling og miljøproblemer og internasjonal økonomi. I Vg3 knyttes det mer teori til faget, og faget utdyper og drøfter sammenhenger mellom ulike politiske mål. Her vil du få mer oversikt og i større grad se helheten i økonomien, som en liten finansminister!

SAMFUNNSØKONOMI 2 kan ha skriftlig eller muntlig eksamen.

Kontaktlærer: Anette Nielsen

NÆRINGSLEVSØKONOMI

Emnet består av to programfag som bygger på hverandre: **Økonomistyring** og **Økonomi og ledelse**. Programfaget skal blant annet bidra til å utvikle kompetanse i økonomistyring, bedriftsledelse og organisering som forutsetning for effektiv ressursforvaltning. Faget skal også bidra til forståelse for samspillet mellom økonomi, miljø og teknologi og fremme markedstilpasning, investering og produksjon i tråd med prinsipper for bærekraftig utvikling.

ØKONOMISTYRING

Faget er delt inn i tre hovedområder:

- 1) **Næringsliv og samfunn**: Denne delen dreier seg om næringsutviklingen i Norge i et historisk perspektiv og gir oversikt over sentrale trekk ved dagens næringsliv. Aktiviteter og problemstillinger som er felles for de fleste bedrifter, blir presentert. Hovedområdet handler om hvordan bedrifter kan inngå i lokale nettverk og hvordan utnytting av ressurser kan gi grunnlag for næringsvirksomhet og interessekonflikter.
- 2) **Økonomistyring**: Dette hovedområdet dreier seg om å føre og avslutte regnskap, beregne og analysere nøkkeltall, sette opp kalkyler, budsjetter og foreta budsjettkontroll. Det handler om sentrale begreper og sammenhenger knyttet til resultat- og balanseberegning, og hvordan

bedriftenes regnskap settes opp etter gjeldende regelverk. Bruk av digitale verktøy er sentralt.

3) Etikk og miljø: Denne delen handler om etiske dilemmaer og utfordringer i regnskapsarbeidet i en bedrift. Det handler også om revisors rolle i dette arbeidet, i tillegg til miljørapportering og miljøtiltak.

Viktige stikkord i faget er: regnskapsføring, regnskapsanalyse, produktkalkyle og budsjettering. Det er utstrakt bruk av PC og regneark (Excel) i kurset. Kurset krever ingen spesielle forkunnskaper og starter med et kort innføringskurs i Excel. For elever som har planer om å studere økonomi videre, er det er stor fordel å ha hatt dette kurset på videregående skole.

ØKONOMISTYRING kan ha skriftlig eller muntlig-praktisk eksamen.

Kontaktlærer: Jan Bjørntvedt